

Creative Commons CC0 / pixabay.com

Eduards Skvireckis

Dažas pārdomas, uzsākot darbu LU Bibliotēkā

Manā apziņā bibliotēka pastāv gan kā fiziska, gan imagināra vieta, kur iespējams staigāt pa bezgalīgu zināšanu ceļiem un apvedceļiem, kuri aptver civilizāciju sākotni un beigas, vai kļīst pa ēnainām meža takām un jau aizaugušām stīgām, kuras dažreiz atklāj kādu saules piepildītu cirsmu: tā ir meža (vai esamības) atvēršanās man, ilgstošu klejojumu rezultāts, kas tomēr

ir tik nejaušs, ka izraisa bailes – bailes no zināšanu un neizmērojamās potencialitātes disonanses, kas dun ausīs. Vienlaikus bibliotēka atgādina pastorālu ainu, sniedzot iespēju sekot pa tikko samanamām pēdām pļavā Lesbas salā, kuras iemīnīs kāds gans Dafnids gandrīz 2000 gadus pirms manis un kuras ved pie koku aplēpta avota un atradējam sola spirdzinājumu un ēnu

karstā vasaras dienvidū. Bibliotēka ir patvērums, kurā noslēpties no ikdienišķības un notrulinošas realitātes; tomēr šis patvērums atšķiras no agorafobiska bunkura, jo piedāvā instrumentus, lai realitāti preparētu, iegūtos fragmentus analizētu un pēcāk tos atkal saliktu kopā, veidojot jaunu pasaules ainu, kas kaut nedaudz vairāk pietuvinās t. s. realitātei. Šādu procesu akadēmiskajā literatūrā dēvē par *hermeneitisko apli*, un šķiet, ka realitātes, bibliotēkas un lasītāja attiecības varētu noderēt par uzskatāmu simbolu šim konceptam.

Attiecību trijstūris starp lasītāju, grāmatu (vai jebkuru citu informācijas resursu) un bibliotēku spēj izteikt un definēt jebkuru no tā elementiem, neizejot ārpus savstarpējo attiecību sistēmas, t. i., nepiesaistot citus, ārējus elementus. Katrs elements tiek definēts ar pārējiem diviem – bibliotēka var tikt definēta caur lasītāju un grāmatu u. tml. Līdz ar to mēs iegūstam iekšēji noslēgtu un pašpietiekamu pasauli. Šādi bibliotēka nodrošina satikšanās punktu ne tikai starp lasītāju un grāmatu, bet arī starp dažādiem lasītājiem, veicinot domu un ideju apmaiņu, vai starp pašām grāmatām. Tāpat katrs lasītājs ir potenciāls autors, kura darbu būs iespējams lasīt tajā pašā bibliotēkā, kurā autors (lasītājs) ieguvis informācijas resursus, lai radītu kaut ko jaunu – savukārt jaunā grāmata veido dialogu ar jau esošo krājumu, kuru varēs izmantot nākotnes lasītājs. Šis process jau ir sācies ar pirmajiem tekstiem, ieguvis dinamisku spēku ar pirmo bibliotēku izveidošanos un mūsdienās turpina pieaugt arvien straujāk. Tātad bibliotēka ir ne tikai vieta, kas nodrošina esošās informācijas pieejamību lasītājam, bet arī potenciālās, vēl neesošās informācijas sagatavotāja un radītāja. Tas atsauc atmiņā Borhesa īstāstu "Babilonas bibliotēka", kur Borhess caur bibliotēkas tēlu veido metaforisku pasaules repliku – bibliotēkā mēs atrodam visas grāmatas, kas ir uzrakstītas un vēl nav uzrakstītas, visas iespējamās burtu un valodu kombinācijas. Bibliotēka, pastāvot minētajā attiecību trijstūrī, aptver visu iespējamo pasaulu totalitāti. Parafrāzējot Borhesu, bibliotēka ir lode, kuras absolūtais centrs ir jebkura grāmata un kuras virsma nav sasniedzama.¹

Apzinoties šī attiecību trijstūra noslodzi un nozīmību, arī es jau ilgi esmu piedalījies tā uzturēšanā un realizēšanā. Līdz šim esmu pildījis lasītāja funkciju un kā students, rakstot studiju darbus, papildinājis pieejamos bibliotēkas resursus, tātad ļoti blāvi esmu pildījis arī "grāmatas" (jeb informācijas resursa) funkciju. Nereti, veicot domu eksperimentus par iespējamību un kvalitatīvas dzīves realizēšanu, esmu aizdomājies arī par trešo funkciju, t. i., kļūt par darbinieku bibliotēkā. Ar 2017. gada janvāri šāda iespēja man ir sniegta, un pašlaik strādāju Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēkas Krājuma izmantošanas un attīstības departamentā ar Klasiskās filoloģijas vēsturisko krājumu un Reto izdevumu un rokrakstu kolekciju, kur mani pienākumi ir veikt Klasiskās filoloģijas vēsturiskā krājuma saturisku izpēti,

apzināt šajā krājumā iekļaujamās grāmatas, turpināt jau iesākto darbu pie šajā krājumā esošo un iekļaujamo izdevumu sistematizēšanas un veidot krājuma nozīmības izvērtējumu studiju un pētniecības procesam.

Pirmie iespaidi, apmeklējot LU Bibliotēkas Krātuvi un iepazīstoties ar dažādo kolekciju izvietojumu, kurās varētu atrasties izdevumi, kuri attiecas uz klasiskās filoloģijas tematiku, ieskaitot Reto izdevumu un rokrakstu kolekcijas glabāšanas telpu, man kā maza mēroga bibliofilam bija elpu aizraujoši. Staigājot no stāva uz stāvu un pustumsā aplūkojot šķietami nebeidzamās plauktu rindas, kas pilnas ar visdažādākajām grāmatām, kuras aptver visas zināšanu sfēras, neskaitāmas valodas un grāmatu izdošanas laikus un kuras sakārtotas vien darbiniekiem zināmā secībā, radās iespaids, ka atrodos "iekšā" – neizsmeļamā zināšanu Mekā. Tā bija ne vairs nokļūšana vietā, kuru dēvē par bibliotēku, bet gan transcendentāla apziņas pāreja no lasītāja uz bibliotekāru, kura nodrošina attiecības starp informācijas resursu un lasītāju. Šo sajūtu pastiprināja iepazīšanās ar Klasiskās filoloģijas vēsturisko krājumu, kas jau ir sistematizēts (un līdz ar to brīvi pieejams), un plauktu rindām, kuros esošās grāmatas ir piederīgas šim krājumam, bet vēl dus īslaicīgā aizmirstības ēnā. Mans uzdevums un misija ir klievēt tumsu, kas ieskāvusi daudzos vērtīgos sējumus, un padarīt šos sējumus zināmus un pieejamus jebkuram interesentam. Tādēļ ar lielāko prieku ķēros pie MARC standartu, grāmatu priekšmetošanas pamatu un UDK (universālās decimālās klasifikācijas) apgūšanas, lai informāciju par šiem unikālajiem resursiem atspoguļotu valsts nozīmes elektroniskajā kopkatalogā. Uzsākot šo skrupulozo darbu, jutos gan gandarīts par man uzticēto pienākumu svaru, gan apjucis. Jutos kā iemests jaunas informācijas un zināšanu jūrā, par kuru līdz šim man bija tikai vispārīgs priekšstats, tādēļ esmu pateicīgs savam jaunajam kolektīvam, kas nekad neatsaka padomu, un īpaši LU Bibliotēkas ekspertei Ilgai Mantinieci, kura sniedz man tik nepieciešamos orientierus jaunajā vidē un realizējamā darba pienākumos.

Pēdējais, ko vēlos atzīmēt, ir interesanta sakritība, ko pat varētu interpretēt kā labvēlīgu zīmi, uzsākot jauno darbu, t. i., pirmā grāmata, kuru rekatalogizēju, bija izdevums, kurš aptvēra Herkuliānā atrastos Epikūra un epikūriešu tekstus², izceļot tos gaismā, tāpat kā es izcēlu gaismā šo grāmatu LU Bibliotēkā. Tomēr šī zīme attiecas tikai uz pirmo soli, ieņemot jaunu funkciju lasītāja – grāmatas – bibliotēkas attiecību trijstūrī, otrs (un svarīgākais) solis būs padarīt zināmu šo krājumu kopumā, aktualizējot jautājumu par klasisko izglītību un bibliotēku kā jebkuras cilvēciskas vērtības attīstības priekšnoteikumu.

Atsauces

- 1 Borhess, Horhe Luiss. *Stāsti*. Rīga : Jumava, 2008, 66.lpp.
- 2 Vogliano, A. *Epicuri et epicureorum scripta in herculanensibus papyris servata*. Berolini : apud Weidmannos, 1928.